

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 334/2020-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] zastúpenej advokátom Mgr. Dávidom Štefankom, Kutlíkova 17, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5, čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 46 T 85/2017 a jeho rozsudkom z 10. októbra 2018 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 24/2019 a jeho uznesením z 20. júna 2019 a takto rozhodol

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých konaní a rozhodnutí a s'ťažostná argumentácia s'ťažovateľky

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 19. augusta 2019 doručená ústavná s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5, čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 46 T 85/2017 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a jeho rozsudkom z 10. októbra 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 24/2019 (ďalej len „napadnuté konanie krajského súdu“) a jeho uznesením z 20. júna 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Vec s'ťažovateľky bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Rastislavovi Kaššákovi.

3. Podľa čl. II bodu 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 z 27. mája 2020 (ďalej len „rozvrh práce“) na konanie vo veciach patriacich do pôsobnosti senátov ústavného súdu je v jednotlivých prípadoch príslušný ten senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca, ktorému bola vec pridelená. V súlade s čl. II bodom 3 rozvrhu práce prvý senát ústavného súdu pracuje v zložení Jana Baricová – predsedníčka senátu,

Rastislav Kaššák a Miloš Maďar. Vzhľadom na uvedené bola ústavná sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokovaná v tomto zložení senátu.

4. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd vyhlásil na hlavnom pojednávaní v neprítomnosti sťažovateľky napadnutý rozsudok, ktorým ju uznal vinnou z pokračovacieho zločinu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1 a 3 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase spáchania skutku, za čo bola sťažovateľka odsúdená na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 4 rokov. Z predložených príloh ďalej vyplýva, že sťažovateľka bola na hlavné pojednávanie riadne predvolaná, avšak bez ospravedlnenia sa ho nezúčastnila.

5. Napadnutý rozsudok okresného súdu bol sťažovateľke doručený 17. decembra 2018 postupom podľa § 65 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

6. Sťažovateľka podala 11. januára 2019 proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie. Krajský súd napadnutým uznesením toto jej odvolanie zamietol, keď dospel k záveru, že bolo podané po uplynutí 15-dňovej lehoty (§ 309 ods. 1 Trestného poriadku).

7. Sťažovateľka pred ústavným súdom tvrdí, že si napadnutý rozsudok prevzala osobne 10. januára 2019 na okresnom súde a že proti nemu hneď na druhý deň podala odvolanie. Na tomto ňou prevzatom rozsudku nebola vyznačená jeho právoplatnosť a „*vôbec z neho nevyplývalo, že sa jedná o právoplatné súdne rozhodnutie*“. Z prevzatého rozsudku vyplývalo, že je proti nemu možné podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho oznámenia. Sťažovateľka sa v čase doručovania napadnutého rozsudku okresného súdu nenachádzala doma a vôbec o tomto doručovaní nevedela, pretože bola na dovolenke, čo preukazuje písomným vyhlásením majiteľa rekreačného zariadenia. O právoplatnosti označeného rozsudku podľa jej názoru „*nevedel ani okresný súd, ktorý jej rozsudok opakovane doručoval a umožnil jej si tento prevziať dokonca dvakrát, a to prvýkrát osobne dňa 10.1.2019 a druhýkrát dňa 21.01.2019*“.

8. Sťažovateľka pred ústavným súdom zdôrazňuje, že nesúhlasila s vykonaním hlavného pojednávania v jej neprítomnosti. Ďalej tvrdí, že neboli splnené podmienky na to, aby sa v jej veci spoľahlivo rozhodlo aj v jej neprítomnosti.

9. Sťažovateľka namieta, že vzhľadom na to, že v prípravnom konaní využila svoje právo a odmietla vypovedať, mal sa okresný súd pokúsiť o jej výsluch na hlavnom pojednávaní. Okresný súd mohol hlavné pojednávania odročiť, opätovne ju predvolať alebo ju nechať predviesť. Okresný súd však žiadnu z označených možností nevyužil.

10. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 46T/85/2017 a jeho rozsudkom sp. zn. 46T/85/2017-812 zo dňa 10.10.2018 porušené boli.

2. Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4To/24/2019 a jeho uznesením sp. zn. 4To/24/2019 zo dňa 20.06.2019 porušené boli.

3. Základné právo sťažovateľky na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 46T/85/2017 a jeho rozsudkom sp. zn. 46T/85/2017 - 812 zo dňa 10.10.2018 porušené bolo.

4. Základné právo sťažovateľky na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4To/24/2019 a jeho uznesením sp. zn. 4To/24/2019 zo dňa 20.06.2019 porušené bolo.

5. *Základné právo sťažovateľky na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 46T/85/2017 a jeho rozsudkom sp. zn. 46T/85/2017 - 812 zo dňa 10.10.2018 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4To/24/2019 a jeho uznesením sp. zn. 4To/24/2019 zo dňa 20.06.2019 porušené bolo.*

6. *Rozsudok Okresného súdu Bratislava III zo dňa 10.10.2018 sp. zn. 46T/85/2017-812, sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.*

7. *Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20.06.2019 sp. zn. 4To/24/2019 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.*

8. *Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 EUR...“*

II.

Právomoc ústavného súdu

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

15. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

16. Sťažovateľka namieta porušenie svojich práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní (pozri body 7 a 8 tohto uznesenia) a jeho napadnutým rozsudkom a postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým uznesením (pozri bod 6 tohto uznesenia), pričom v dôvodoch ústavnej sťažnosti v podstate formuluje dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu), § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku (hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obvineného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky) a vo vzťahu k odvolaciemu súdu podľa § 371 ods. 1 písm. l) Trestného poriadku (odvolací súd zamietol odvolanie podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku, hoci na to neboli splnené zákonné dôvody).

III.1 K porušeniu práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým rozsudkom

17. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

18. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 6/04, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

19. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že sťažovateľka mala proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní a proti jeho napadnutému rozsudku dostupný opravný prostriedok vo forme podania odvolania na krajskom súde, ktorý aj využila. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti tak nemá ústavný súd danú právomoc, a z tohto dôvodu ju bolo ako takú potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2 K porušeniu práv postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým uznesením

20. Sťažovateľka namieta, že okresný súd postupoval v napadnutom konaní nezákonne a v konečnom dôsledku jej svojím nezákonným postupom odňal právo

na obhajobu. Tiež tvrdí, že hlavné pojednávanie bolo vykonané v jej neprítomnosti, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky. Tieto jeho pochybenia krajský súd nenapravil a navyše jej odvolanie nesprávne zamietol podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku, hoci na to neboli splnené zákonné dôvody.

21. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka má možnosť predniesť takto formulované námietky Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v rámci konania o dovolaní, a preto právomoc najvyššieho súdu predchádza právomoc ústavného súdu v tejto veci.

22. Ústavný súd v tomto smere zdôrazňuje, že sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, III. ÚS 703/2017).

23. Ústavný súd zároveň konštatuje, že sťažovateľka netvrdila (tým menej preukazovala), že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, preto v tejto veci neprichádzal do úvahy ani prípadný postup ústavného súdu podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

24. Túto časť ústavnej sťažnosti bolo preto potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť (podobne I. ÚS 62/2018, I. ÚS 69/2019, IV. ÚS 68/2020).

25. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu